

PUKUTLHAHLO YA KGODISHO YA PHIHLELELO GO TSHEDIMOŠO (“PAIA”)

E lokišitšwe go ya ka karolo ya 14 ya Molao wa Kgodisho ya Phihlelelo go Tshedimošo wa 2 wa 2000 (bjalo ka ge o fetošitšwe)

DOCUMENT DETAILS	
Leina la sengwalwa	PukuTlhahlo ya PAIA
Mong wa Pholisi	Kotsi ya Sehlopha
Tlhopho ya Pholisi	Ka ntle
Legoro la Pholisi	Maemo a 3
Nomoro ya Phetolelo	V0.05
Letšatšikgwe di la Mafelelo la Poeletšo	01 Moranang 2025
Letšatšikgwe di la go Ntšhwa	10 Ngwatobošego 2025
Letšatšikgwe di la Phethagatšo	13 Lewedi 2016
Letšatšikgwe di le Le latelago la Tlhahlobo	01 Mopitlo 2026

KEY REVIEW AMENDMENTS
DIPHETOGO TŠE BOHLOKWA (GE PHOLISI E LEKOTŠWE GAPE)
PukuTlhahlo ya PAIA e mpshafadišwe go sepelelana le thempleite ya PukuTlhahlo ya PAIA ya Molao di wa Tshedimošo

Lenaneo la Dikagare

1. MORERO WA MANYUALE WA PAIA.....	3
2. TLHOMO LE MAIKEMIŠETŠO A DBSA.....	3
3. SEBOPEGO SA DBSA.....	4
4. DINTLHA TŠA BOHLOKWA TŠA KGOKAGANO BAKENG SA PHIHLELELO YA TSHEDIMOŠO YA DBSA	4
5. TLHAHLO YA KAMOO O KA ŠOMIŠAGO PAIA LE KAMOO O KA HWETŠAGO PHIHLELO GO TLHAHLO	5
6. MAIKARABELO A MOHLNKEDI WA TSHEDIMOŠO – Molawana wa 3	6
7. PHIHLELELO YA DILOTWA TŠA MEKGWA YA BORARO TŠEO DI SWERWEGO KE DBSA	7
(a) Tshepedišo ya kgopelo ka mokgopedi.....	7
(b) Tshepetšo ya kgopelo, yeo e thušwago ke Molaodi wa Tshedimošo.....	8
(c) Mabaka a go gana phihlelelo ya Dilotwa.....	8
8. TLHALOŠO YA DIHLOGO TŠA DILOTWA LE MAGORO A DILOTWA TŠEO DI SWAGO KE DBSA.....	10
9. MAGORO A DILOTWA TŠA DBSA AO A HWETŠAGALAGO KA NTLE LE MOTHO YO A SWANETŠEGO GO KGOPELA PHIHLELELO	11
10. DITIRELO TŠEO DI HWETŠAGALAGO GO MALOKO A SETŠHABA GO TŠWA GO DBSA LE KAMOO O KA HWETŠAGO PHIHLELO GO DITIRELO TŠE.....	12
11. GO KGATHA TEMA GA SETŠHABA GO HLAMENG PHOLISI GOBA TIRIŠO YA MAATLA GOBA PHETHAGATŠO YA MEŠOMO KE DBSA.....	12
12. TSHEPEDIŠO YA TSHEDIMOŠO YA MOTHO.....	12
a) Morero wa Tshepedišo	12
b) Tlhaloso ya magoro a Dirutwa tša Datha le ya tshedimošo goba magoro a tshedimošo yeo e amanago le yona.....	13
c) Baamogedi goba magoro a baamogedi bao tshedimošo ya motho e ka fiwago bona	14
d) Dikelelo tše di rulagantšwego tša go putla mellwane tša tshedimošo ya motho ka noši 14	
e) Tlhaloso ya Kakaretšo ya Tšhireletšo ya Tshedimošo Magato ao a swanetšego go phethagatšwa ke mokgatlo wo o nago le maikarabelo go netefatša sephiri, seriti le go hwetšagala ga tshedimošo	15
13. DITHERIŠANO TŠEO DI HWETŠAGALAGO MABAPI LE MOLAO GOBA GO PALELWA KE GO GATA MOGATO KE DBSA.....	16

14. MELATO LE DIKOTLO	16
15. GO HWETŠAGALA GA MANYUALE	17
16. POELETŠO YA MANYUALE	17

1. NEPOKGOLO YA PUKUTLHAHLO YA PAIA

PukuTlhahlo ya PAIA e na le mohola go setšhaba go:

- hlahloba mohuta wa dilotwa tšeo di ka bago di šetše di hwetšagala go DBSA, ntle le tlhokego ya go romela kgopelo ya semmušo ya PAIA;
- kwešiša ka moo o ka dirago kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa tša DBSA;
- fihlelela dintlha ka moka tša maleba tša kgokagano tša batho bao ba tlogo thuša setšhaba ka dilotwa tšeo ba ikemišeditšego go di fihlelela;
- tseba megato ka moka yeo e hwetšagalago go tšwa go DBSA mabapi le kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa pele o batamela Molaodi goba Dikgorotsheko;
- tlhalošo ya ditirelo tšeo di hwetšagalago go maloko a setšhaba go tšwa go DBSA, le ka moo o ka hwetšago phihlelelo ya ditirelo tšeo;
- tlhalošo ya tlhahlo ya ka moo o ka šomišwago PAIA, bjalo ka ge e mpshafaditšwe ke Molaodi le ka fao o ka hwetšago phihlelelo go yona;
- ge mokgatlo wa tla šoma tshedimošo ya motho, morero wa go šoma tshedimošo ya motho le tlhalošo ya magoro a batho bao ba nago le datha le ya tshedimošo goba magoro a tshedimošo yeo e amanago le yona;
- tseba ge eba DBSA e rulagantše go fetišetša goba go šoma tshedimošo ya motho ka ntle ga Repabliki ya Afrika Borwa le baamogedi goba magoro a baamogedi bao tshedimošo ya motho e ka fiwago bona; le
- tseba ge eba DBSA e na le magato a maleba a tšhireletšo go netefatša khupamarama, potego le go hwetšagala ga tshedimošo ya motho yeo e swanetšego go šongwa.

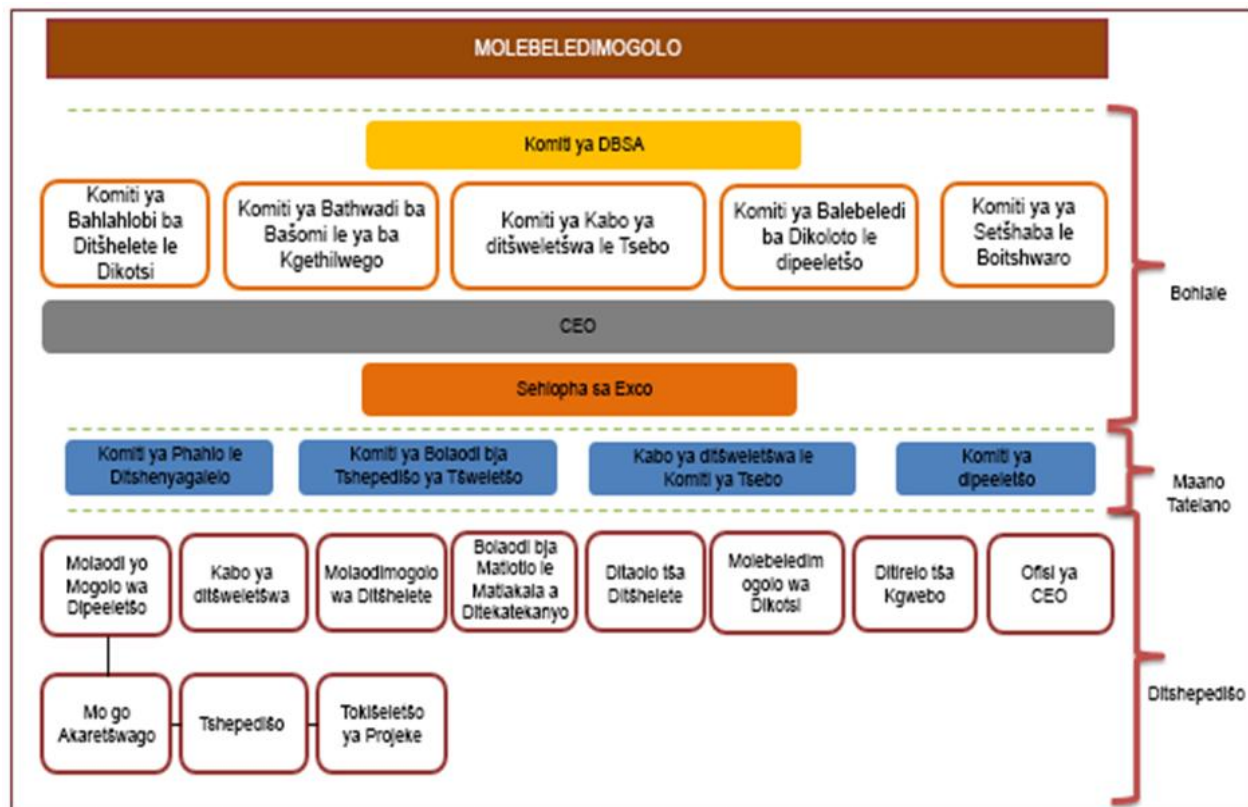
2. TLHOMO LE MAIKEMIŠETŠO A DBSA

DBSA ke setheo sa setšhaba seo se hlomilwego go ya ka Molao wa Panka ya Tlhabollo ya Borwa bja Afrika, No. 13 wa 1997 (“Molao wa DBSA”). Kgwebo ya motheo ya DBSA ke go fana ka thušo ya ditšhelete, ya sethekniki le ye nngwe go fihlelela maikemišetšo a DBSA bjalo ka ge go laeditšwe karolong ya 3 ya Molao wa DBSA. Karolo ya 3(1) ya Molao wa DBSA e fana ka gore “maikemišetšo a magolo a Panka e tla ba tšwetšopele ya tlhabollo ya ekonomi le kgolo, tlhabollo ya methopo ya bašomi, go aga bokgoni bja setheo le thekgo ya diprotšeke tša tlhabollo le

mananeo ka seleteng.” Nepo ya mediro ya yona ya dipeeletšo ke ya thušo ya ditšhelete ya mananeokgoparara. Ge e hlalošitšwe ka bophara, e ikemišeditše go šoma bjalo ka sešūsumeletši sa go godiša phihlelelo ya lekala la phraebete go dibaka ka kabo ya ditšhelete tša setšhaba.

3. SEBOPEGO SA DBSA

Molaotheo le boitshwaro bja Lekgotla ya Balaodi ya DBSA di laolwa kudu ke Molao wa DBSA gomme di laolwa gape ke Molao wa Taolo ya Ditšhelete tša Setšhaba wa Nomoro ya 1 wa 1999. Sebopego sa DBSA se bopilwe ka Lekgotla ya Balaodi, Dikarolo tše 10 le Kantorolo ya Molaodimogolophethiši. Seswantšho se se lego ka mo tlase se laetša sebopego sa bjale sa DBSA.

4. DIKAGARE TŠA BOHLOKWA TŠA GOKA FIHLELELWA TSHEDIMOŠO YA DBSA

Mabapi le PAIA, Molaodimogolophethiši wa DBSA ke Molaodi wa Tshedimošo (“IO”), gomme IO e kgethile le go abela Batlatšamolaodi ba babedi ba Tshedimošo (“DIO”s).

Leina	Boemo	Mogala	Imeile	Aterese
Boitumelo Mosako	IO	0113133075	PAIA@dbsa.org	<u>Poso ya Poso</u> PO Box 1234 Halfway House Midrand 1685
Amanda Chetty	DIO	0113133937		<u>Bodulo</u> 1258 Tsela ya Lever Headway Hill Midrand
Carina Oosthuizen	DIO	0113133417		

Ge o dira kgopelo, hle e lebiše go Batlatšamolaodi ba Tshedimošo bao ba boletšwego ka mo godimo.

5. TLHAHLO YA GOŠOMIŠAGO PAIA LE GORE PAIA E KA FIHLELELWA BJANG

- Molaodi o, go ya ka karolo ya 10(1) ya PAIA, mpshafaditše le go dira gore e hwetšagale Tlhahlo ye e boeditšwego ya ka fao o ka šomišago PAIA (“**Tlhahlo**”), ka mokgwa le mokgwa wo o kwešišegago gabonolo, bjalo ka ge go ka nyakega ka mo go kwagalago ke motho yo a nyakago go šomiša tokelo efe goba efe yeo e hlalošitšwego go PAIA le POPIA.
- Tlhahlo e hwetšagala ka leleme le lengwe le le lengwe la semmušo.
- Tlhahlo ye e boletšwego ka mo godimo e na le tlhalošo ya –
 - dilo tša PAIA le POPIA;
 - aterese ya poso le ya setarateng, nomoro ya mogala le fekse le, ge e le gona, aterese ya poso ya elektroniki ya –
 - IO ya mokgatlo o mongwe le o mongwe wa setšhaba, le
 - DIO ye nngwe le ye nngwe ya mokgatlo wo mongwe le wo mongwe wa setšhaba le wa praebete wo o kgethilwego go ya ka karolo ya 17(1) ya PAIA le karolo ya 56 ya POPIA;
 - mokgwa le sebopego tša kgopelo ya –
 - phihlelelo ya dilotwa tša mokgatlo wa setšhaba seo se hlalošitšwego go karolo 11; le
 - phihlelelo ya dilotwa tša mokgatlo wa praebete wo o hlelositšwego go karolo ya 50;
 - thušo yeo e hwetšagalago go tšwa go Molaodi wa Tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba go ya ka PAIA le POPIA:
 - thušo yeo e hwetšagalago go tšwa go Molaodi go ya ka PAIA le POPIA;
 - megato ka moka ya molao yeo e hwetšagalago mabapi le molao goba go palelwa ke go dira mabapi le tokelo goba mošomo wo o filwego goba wo o gapeeditšwego ke PAIA le POPIA, go akaretšwa mokgwa wa go robala –
 - ✓ boipiletšo bja ka gare;

- ✓ ngongorego go Molaodi; le
- ✓ kgopelo le kgorotsheko kgahlanong le sephetho sa Molaodi wa tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba, sephetho sa boipiletšo bja ka gare goba sephetho sa Molaodi goba sephetho sa hlogo ya mokgatlo wa praebete;
- dipeakanyetšo tša dikarolo 14 le 51 tšeo di nyakago gore mokgatlo wa setšhaba le mokgatlo wa praebete, ka go latelelana, di kgoboketše PukuThahlo, le ka moo go ka hwetšago phihlelelo ya PukuTlhahlo;
- dipeakanyetšo tša dikarolo tša 15 le 52 tšeo di abago go utollwa ka boithaopo ga magoro a dilotwa ke mokgatlo wa setšhaba le mokgatlo wa praebete, ka go latelelana;
- ditemošo tšeo di ntšhitšwego go ya ka dikarolo tša 22 le 54 mabapi le ditefelo tšeo di swanetšego go lefelwa mabapi le dikgopelo tša phihlelelo; le
- melawana yeo e dirilwego go ya ka karolo ya 92.
- Maloko a setšhaba a ka hlahloba goba a dira ditshwantsho tša Tlhahlo go tšwa dikantorong tša mekgatlo ya setšhaba goba ya praebete, go akaretšwa ofisi ya Molaodi, ka dinako tša mošomo tše di tlwaelegilego. Tlhahlo e ka hwetšwa gape –
 - ge go kgopelwa go Molaodi wa Tshedimošo;
 - go tšwa go weposaete ya Molaodi (<https://www.justice.gov.za/inforeg/>).

6. TŠEO MOLAODI WA TSHEDIMOŠO A TLAMEGAGO GODI PHETHA –

Molawana wa 3

- Molaodi wa tshedimošo o swanetše go ba le seswantsho ya Tlhahlo, ka bonnyane bja maleme a mabedi a semmušo, ka ofising ya gagwe ye kgolo ye e ngwadišitšwego, gore e hlahlobje ke setšhaba ka dinako tša mošomo tše di tlwaelegilego.
- Molaodi wa tshedimošo o swanetše go dira gore e hwetšagale, ka kgopelo ye e ngwadilwego ya motho ofe goba ofe, ka letlakaleng leo le sepelelanago le letlakala 1 ([InfoRegSA-PAIA-Foromo01-Reg2.pdf](#)) ya Lemetletšo la A la Melawana, palo ya diswantsho tša Tlhahlo ka maleme a semmušo, bjalo ka ge e kgopetšwe.
- Tlhagišo ya tshedimošo e ka no se lefiše tefo ya –
 - seswantsho sa Tlhahlo yeo e dirilwego gore e hwetšagale go ya ka molawana wa ka fasana (2); goba
 - tlhahlobo ya seswantsho sa Tlhahlo ka ofising ya Molaodi wa tshedimošo.

7. PHIHLELELO YA DILOTWA TŠA MOAMEGI WA BORARO DIATLENG TŠA

DBSA

(a) Tshepedišo ya kgopelo ka mokgopedi

- Mokgopedi o swanetše go šomiša letlakala le le beilwego, Letlakala 2 ([InfoRegSA-PAIA-Fomo02-Reg7.pdf](#)), go dira kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa. Kgopelo e swanetše go lebiša go yo mongwe wa Batlatša Molaodi ba Tshedimošo bao dintlha tša bona tša kgokagano di hlagišitšwego go 4 ka mo godimo.
- Mokgopedi o swanetše go fa tshedimošo ye e lekanego letlakaleng la kgopelo go kgontšha Motlatša Molaodi wa Tshedimošo go hlaola dilotwa tšeo di kgopetšwego.
- Mokgopedi o swanetše go laetša gape gore ke mokgwa ofe wa phihlelelo wo o nyakegago.
- Mokgopedi o swanetše go bolela ge eba dilotwa tše di amegago di kgethwa ka leleme lefe goba lefe le le itšego.
- Mokgopedi o swanetše go laetša gape ge a nyaka go tsebišwa ka sephetho sa kgopelo ka mokgwa ofe goba ofe wo mongwe gomme a bolele mokgwa woo le dintlha tše di nyakegago tšeo di swanetšego go tsebišwa bjalo.
- Ge kgopelo e dirilwe legatong la motho yo mongwe, mokgopedi o swanetše go romela bohlatse bja bokgoni bjo a dirago kgopelo ka bjona, go kgotsofatša Motlatša Molaodi wa Tshedimošo ka mo go kwagalago.
- Motlatša Molaodi wa Tshedimošo o tla tsebiša mokgopedi (ntle le mokgopedi wa motho ka noši) ka tsebišo, a nyaka gore mokgopedi a lefe tefo ye e beilwego (ge e le gona) pele a šoma kgopelo gape.
- Mokgopedi yoo kgopelo ya gagwe ya phihlelelo ya dilotwa tše difilwego o swanetše go lefa tefo ya phihlelelo ya go tšweletša gape le ya go nyaka le go lokišetša diswantsho goba ditirišano tša diteng tša dilotwa tšeo di kgopetšwego le ka nako yeo e nyakegago ka mo go kwagalago go feta diiri tše di beilwego go nyaka le go lokišetša dilotwa gore e utollwe.
- Motlatša Molaodi wa Tshedimošo o tla tsebiša mokgopedi ka sephetho sa gagwe mo matšatšing a 30 ka morago ga go amogela kgopelo goba a ka oketša nako yeo ka nako ye nngwe yeo e sa fetego matšatši a 30. Nako yeo ka yona Motlatša Molaodi wa Tshedimošo a tlogo tsebiša mokgopedi ka sephetho sa gagwe e laolwa ke katološo yeo e

ka nyakegago go fa motho wa boraro sebaka sa go dira dikemedi go Motlatša Molaodi wa Tshedimošo moo dilotwa tšeo di kgopetšwego e lego mabapi le dilotwa tša lekgotla leo.

- Ge kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa e gannwe, e diegile goba e filwe go ya ka ditefelo tše di sa kwagalego goba ka mokgwa wo o sa amogelegego ke temana ya (b) mokgatlo wa setšhaba, karolo ya 78(2) ya PAIA e fa mokgopedi maatla a go dira kgopelo kgorong ya tsheko ya kimollo ya maleba mo matšatšing a 30 a sephetho.
- Ge kgorotshoko e laela DBSA go fa mokgopedi phihlelelo ya dilotwa tše di kgopetšwego, mokgopedi o swanetše go lefa tefo ya phihlelelo pele phihlelelo ya dilotwa tše bjalo e ka fiwa.

(b) Tshepetšo ya kgopelo, yeo e thušwago ke Molaodi wa Tshedimošo

- Molawana wa 7(2): Molaodi wa tshedimošo o swanetše go –
 - thuša mokgopedi ka kgopelo efe goba efe mabapi le kgopelo ya phihlelelo ya tshedimošo; le
 - ge kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa e dirwa ka molomo ka lebaka la go se tsebe go bala le go ngwala goba bogole bja mokgopedi, tlatša Letlakala la 2 legatong la mokgopedi gomme o fe seswantsho sa yona go mokgopedi, bjalo ka ge go hlalošitšwe go karolo ya 18(3) ya PAIA.
 - Molawana wa 8 – Sephetho sa kgopelo le ditefelo tše di lefelwago
 - Molaodi wa tshedimošo o swanetše, ge kgopelo ya phihlelelo ya dilotwa tšeo di ukangwego go molawana wa 7 e filwe goba e gannwe, tsebiša mokgopedi ka –
 - ✓ sephetho sa gagwe; le
 - ✓ ditefelo tšeo di lefelwago bjalo ka ge go laeditšwe go Lemetletšo la B la Molawana,
- ka letlakaleng yeo e sepelelanago kudu le Letlakala ya 3 ([Fomo-3-PAIA.pdf](#)) ge fela kgopelo ya seswantsho sa Tlhahlo e ka no se ganetšwe.

(c) Mabaka a go gana phihlelelo ya dilotwa

Motlatša Molaodi wa Tshedimošo o tla, go ya ka dipeakanyetšo tše dingwe tša PAIA, gana kgopelo

bakeng sa tshedimošo goba selotwa ge e le gore tshedimošo yeo goba selotwa se amana le:

- Tšhireletšo ya kgapeletšo ya sephiri sa motho wa boraro yo e lego motho wa tlhago, yeo e akaretšago go utollwa mo go sa kwagalego ga tshedimošo ya motho yoo wa tlhago;

- Tšhireletšo ya kgapeletšo ya tshedimošo ya kgwebo ya motho wa boraro, ge selotwa e na le:
 - Diphiri tša kgwebo tša motho yoo wa boraro;
 - Tshedimošo ya ditšhelete, ya kgwebo, ya mahlale goba ya sethekniki yeo go nago le kgonagalo ya gore kutollo e ka hlola kotsi go dikgahlego tša ditšhelete goba tša kgwebo tša motho yoo wa boraro;
 - Tshedimošo yeo e filwego ka kgodišego ke motho wa boraro go DBSA, ge e le gore kutollo e ka bea motho yoo wa boraro maamong a go hloka mohola ditherišanong goba phadišanong ya kgwebo.
- Tšhireletšo ya kgapeletšo ya tshedimošo ya khupamarama ya makgotla ge e šireleditšwe go ya ka tumelelano efe goba efe;
- Tšhireletšo ya kgapeletšo ya polokego ya batho ka bomong le tshireletso ya thepa;
- Tšhireletšo ya kgapeletšo ya dilotwa tšeo di bego di tla tšewa bjalo ka tšeo di nago le tokelo ditshepedišong tša molao;
- Tshedimošo mabapi le nyakišišo yeo e dirwago goba e tla dirwago ke goba legatong la motho wa boraro moo go nago le kgonagalo ya gore kutollo e tla pepentšha motho yoo wa boraro goba motho yo a lego goba a tlogo go tšwetša pele nyakišišo legatong la motho yoo wa boraro goba taba yeo e lego ya nyakišišo go se loke kudu.
- Motlatšamolaodi wa Tshedimošo a ka gana kgopelo ya tshedimošo goba selotwa ge e le gore tshedimošo yeo goba selotwa se amana le:
 - tshedimošo yeo e filwego ke motho wa boraro, ka kgodišego, yeo ka mo go kwagalago go ka letelwago gore go utollwa ga yona go senye kabo ya ka moso ya tshedimošo ye e swanago, goba tshedimošo go tšwa mothopong o tee gomme go kgahlegela setšhaba gore tshedimošo yeo, goba tshedimošo go tšwa mothopong o tee e swanetše go tšwela pele go fiwa;
 - Tšhireletšo ya kgapeletšo ya polokeho ya batho ka bomong le tshireletso ya thepa;
 - tšhireletšo ye e gapeletšago ya phethagatšo ya molao le ditshepedišo tša molao;
 - mediro ya kgwebo ya DBSA, yeo e ka akaretšago:
 - (i) Diphiri tša kgwebišano tša DBSA;
 - (ii) tshedimošo ya ditšhelete, ya kgwebo, ya mahlale goba ya sethekniki yeo kutollo yeo e ka hlolago kotsi go dikgahlego tša ditšhelete goba tša kgwebo tša DBSA;
 - (iii) tshedimošo yeo ge e ka utollwa e ka beago DBSA boamong bjo bo fokolago ditherišanong goba phadišanong ya kgwebo;

- (iv) lenaneo la khomphutha leo le ruilweng ke DBSA, le leo le šireleditšwego ke tokelo ya ngwalollo.
- Tshedimošo mabapi le nyakišišo yeo e dirwago goba e tla dirwago ke goba legatong la motho wa boraro moo go nago le kgonagalo ya gore kutollo e tla pepentšha motho yoo wa boraro goba motho yo a lego goba a tlogo go tšwetša pele nyakišišo legatong la motho yoo wa boraro goba taba yeo e lego ya nyakišišo go se loke kudu.
 - kgopolo, keletšo, pego goba tšhišinyo yeo e hweditšwego goba ye e lokišitšwego, goba pego ya therišano, poledišano goba therišano yeo e diregilego, go akaretšwa eupša e sego fela, metsotso ya kopano, ka nepo ya go thuša go hlama pholisi goba go tšea sephetho go phethagatšeng maatla goba phethagatšo ya mošomo wo o filwego goba wo o gapeleditšwego ke molao.
 - dikgopelo tšeo di sa rego selo goba tše di tshwenyago goba di akaretšago go fapošwa mo go sa kwagalego ga methopo ya DBSA.

8. TLHALOŠO YA DIHLOGOTABA TŠA DILOTWA LE MAGORO A DILOTWA DIATLENG TŠA DBSA

DIHLOGO TŠA DILOTWA	MAGORO A DILOTWA
Dingwalwa tša Togamaano	- Diwego tša ngwaga le ngwaga - Leano la togamaano - Leano la phethagatšo la ngwaga le ngwaga - dilotwa tša papatšo - Dipholisi le ditshepedišo tša ka gare
Tlhabollo ya Tsebo	- Dipholisi le ditshepedišo tša HC - Dikgoba tša mošomo tše di bapaditšwego - dilotwa tša bašomi - Go ithuta le tlhabollo, sekao, tlhabollo ya mabokgoni le maano a tlwaetšo - Leano la tekatekano ya mešomo le dipalopalo
Taolo ya Ditšhelete	- Dilotwa tša akhaonto, dipeelano le dipuku tša akhaonto - Setatamente sa ditšhelete sa ngwaga le ngwaga, dipoelano - Bakolotiši mananeotheko dipuku tša ditšhelete - Mananeotheko tša bakoloti le dipuku tša ditšhelete - Diretšistara tša thoto e hlometšwego - Dintlha tša panka

Taolo ya Tatelanotshepetšo ya Kabo	- Dingwalwa tše di amanago le thentara - Dingwalwa tša morekiši le tshedimošo ye e amanago le yona - Ditaello tša go reka, dikgopelo tša kgopelo le dijenale - Ditumelelano tša thekišetšano - dilotwa tša Komiti ya SCM - Dithendara tše di sa atlegago le tshedimošo ka moka yeo e amanago le yona
Taolo ya Dithoto le Didirišwa	- Ditshepetšo tša Kliniki ya Maphelo le Polokego Mošomong - Mangwalobohlatse a Bomong, Ditifikeiti tša Kobamelo - Dilotwa tša Inšorensense go akaretšwa dipego tša dikotsi, ditleleimi, dipego le mangwalo - Dilotwa tša tlhokomelo tše di rulagantšwego le dilotwa tša tlhokomelo tše di sa rulaganyetšwego, dipego tša sethekniki, dipego tša lefelo, ditšhišinyo, diswantšho, dikarata tša mošomo - Dilotwa tša Kgobalo ya Mošomong - Datha ya phihlelelo ya moeti, dipego tša phihlelelo ya mošomi - Ditekolo tša tšhošetšo le go ba kotsing
Tshedimošo, Kgokagano le Theknolotši	- Ditshepetšo tša go dira bekapo - Dipolokelo tša imeile - Diswantšho tša netweke le ditokumente tša peakanyo - Dilog le dipego - Lenaneo la dithoto tša ICT (didirišwa tša khomphutha, mananeo a khomphutha le dilaesense)
Ditirelo tša Molao	- Ditumelelano tša kadimo - Ditumelelano tša keletšo - Ditumelelano tša dilaesense - MOU/MOA - Dikakanyo tša molao
Tlhako ya Molao le ya Taolo	- Tshedimošo ya thoto mabapi le melao ka moka ya maleba - Melawana le mehlako

9. MAGORO A DILOTWA TŠEO MOTHO AKADI HWETŠAGO GO DBSA NTLLE LE KGOPELO

Dihlopha tše tša tshedimošo di amana le tshedimošo yeo e hwetšagalago phatlalatša ke gore ka gare le ka ntle. Tshedimošo ye bjalo ga e hloke go kgopelwa go ya ka PAIA. Go fa mohlala, tshedimošo ye e rekhophilwego ye e latelago e ka hwetšwa ka go itiragalela ntle le tshepedišo ya semmušo ya kgopelo ya PAIA:

- Molaotheo (Molao wa DBSA, Molao wa Phetošo ya DBSA)
- Dipego tša ngwaga le ngwaga
- Dikgatišo tše di gatišitšwego tša DBSA (Mangwalo a Ditaba, Dipukwana bj.bj.)
- Tshedimošo ye nngwe yeo e phatlaladitšwego mo wepsaeteng ya inthanete ya DBSA.

10. DITIRELO TŠEO SETŠHABA SE KADI HWETŠAGO GOTJWA GO DBSA LE GORE DIHWETŠAGALA BJANG

DBSA ke setheo sa ditšhelete tša tlhabollo seo se ruilweng ka botlalo ke Mmušo wa Afrika Borwa gomme se laetšwe go tšwetša pele kgolo ya ekonomi le kopanyo ya selete ka go kgoboketša methopo ya ditšhelete le ye mengwe go tšwa go mafapha a phraebete le a mmušo a bosetšhaba le a boditšhabatšhaba bakeng sa diprotšeke le mananeo a tlhabollo ya go ya go ile ka Afrika Borwa le kontinenteng ya Afrika ka bophara. Se se akaretša ditšhelete tša mananeokgoparara le tlhabollo, tlhabollo ya methopo ya bašomi le go aga bokgoni bja setheo.

Ditirelo tša DBSA di fihlelelwa ka ditshepedišo tša semmušo tša kgopelo le kelo ke dikomiti tša maleba. Dintlha tše dingwe tša ka moo o ka fihlelelago ditirelo tša DBSA di ka hwetšwa mo wepsaeteng ya DBSA ke gore www.dbsa.org.

Mediro ye megolo yeo e kgaolago ketwane ya boleng bja mananeokgoparara ke ye e latelago:

 PLAN	 PREPARE	 FINANCE	 BUILD	 MAINTAIN
Municipal assessments Bulk infrastructure plans Infrastructure planning advice	Project identification Feasibility assessments Technical assistance Programme development Project preparation funds	Long-term senior and subordinated debt Corporate and project finance Mezzanine finance Structured financing solutions	Managing design and construction of projects in education, health and housing sectors Project management support	Supporting maintenance/ improvement of social and economic infrastructure projects

11. KAKARETŠO YA SETŠHABA GOHLAMENG GA SENGWALWA GOBA GO ŠOMIŠA MAATLA GOBA GO PHETHA MEŠOMO YA DBSA

Go ya ka Molao wa DBSA, maloko a setšhaba a ka kgetha batho gore ba kgethwe go Lekgotla ya DBSA.

12. TSHEPEDIŠO YA TSHEDIMOŠO YA MOTHO

a) Morero wa Tshepedišo

Mabapi le POPIA, datha e swanetše go šongwa ka morero wo o laeditšwego. Morero wo datha ye go šongwago ka wona ke DBSA o tla ithekga ka mohuta wa datha le motho yo a itšego wa

datha. Morero wo ka tlwaelo o utollwa, ka go lebanya goba ka go se kwagale, ka nako yeo datha e kgoboketšwago.

b) Tlhaloso ya magoro a Dirutwa tša Datha le ya tshedimošo goba magoro a tshedimošo yeo e amanago le yona

DBSA e swera tshedimošo le Dilotwa ka ga magoro a a latelago a ditaba tša datha:

- Bašomedi / bašomi ba DBSA;
- Ditlelaente tša DBSA
- Motho ofe goba ofe wa boraro yo DBSA e swarago ditirelo tša yona tša kgwebo le yena;
- Dikonteraka tša DBSA;
- Baabi ba DBSA; le
- Baabi ba ditirelo ba DBSA.

((Lenaneo le la magoro a ditaba tša datha ga se la felela.))

Seswantšho se se lego ka mo tlase se hlagiša magoro a ditaba tša datha le tlhalošo ya mohuta goba magoro a tshedimošo ya motho yeo e swanetšego go šongwa.

Dihlopha tša Dirutwa tša Datha	Tshedimošo ya Botho yeo e ka Šomišwago
Batho ba Tlhago	Maina le sefane; dintlha tša kgokagano (nomoro ya kgokagano (di)nomoro), nomoro ya fekse, aterese ya imeile); Aterese ya bodulo, ya poso goba ya kgwebo; Sešupo sa Moswananoši/Nomoro ya Boitsebišo le mangwalo a khupamarama.
Batho ba Molao	Maina a batho bao ba ikokaganyago le bona; Leina la setheo sa molao; aterese ya mmele le ya poso; dintlha tša kgokagano (nomoro ya kgokagano (dinomoro), nomoro ya fekse, aterese ya imeile); nomoro ya ngwadišo; ditšhelete, kgwebo, mahlale goba sethekniki tshedimošo le diphiri tša kgwebišano.

Bašomi	Bong, boimana; maemo a lenyalo; Mengwaga ya morafe, polelo, tshedimošo ya thuto (mangwalo a thuto); tshedimošo ya ditšhelete; histori ya mošomo; Nomoro ya ID; aterese ya mmele le ya poso; dintlha tša kgokagano (nomoro ya kgokagano (dinomoro), nomoro ya fekse, aterese ya imeile); boitshwaro bja bosenyi; boiketlo le ba leloko la bona (maloko a malapa) morabe, bongaka, bong, bong, bochaba, morabe kapa setlogo sa leago, tshekamelo ya thobalano, mengwaga, bophelo bjo bobotse bja mmele goba bja monagano, bophelo bjo bobotse, bogole, bodumedi, letswalo, tumelo, setšo, polelo, tshedimošo ya baometriki ya motho
--------	---

c) Baamogedi goba magoro a baamogedi bao tshedimošo ya motho e ka fiwago bona

Go ya ka mohuta wa datha, DBSA e ka aba tshedimošo goba dilotwa go magoro a a latelago a baamogedi:

- Mekgatlo ya taolo ya molao, balaodi goba dikhomišene tša boahlodi tša dinyakišišo tšeo di dirago kgopelo ya datha;
- Kgorotshenko efe goba efe, foramo ya taolo goba ya boahlodi, go ahlola, khomišene ya molao, goba mošireletši yo a dirago kgopelo ya datha goba kutollo go ya ka melawana ye e šomago;
- Ditirelo tša Motšhelo tša Aforika Borwa, goba bolaodi bjo bongwe bjo bo swanago le bjona;
- Mang le mang yo a dirago kgopelo ye e atlegilego ya phihlelelo go ya ka PAIA goba POPIA; le
- Go ya ka dipeakanyetšo tša POPIA le Molao wa Bosetšhaba wa Mokitlana, 2005, DBSA e ka abelana tshedimošo ka ga go swanelega ga moreki ka mokitlana le biro efe goba efe ya mokitlana goba mokgatlo wa intasteri wa baabi ba dikoloto goba mokgatlo wo mongwe wa intasteri yeo DBSA e šomago go yona.

d) Dikelelo tše di rulagantšwego tša go putla mellwane tša tshedimošo ya motho ka noši

Ge motho yo a nago le datha a etela diwepesaete tša DBSA go tšwa nageng ye nngwe ntle le naga yeo diseva tša DBSA di lego go yona (Afrika Borwa – ga bjale www.dbsa.org), dikgokagano tše di fapafapanego di tla feleletša ka phetišetšo ya tshedimošo go putla mellwane ya boditšhabatšhaba. DBSA e ka hloka go fetišetša tshedimošo ya motho yo a nago le datha go

baabi ba ditirelo dinageng tša ka ntle ga Afrika Borwa, boemong bjoo DBSA e tla obamela ka botlalo molao wo o šomago wa tšhireletšo ya datha. Se se ka direga ge e le gore diseva tša DBSA goba baabi le baabi ba ditirelo ba theilwe ka ntle ga Afrika Borwa, goba ge ditirelo tša DBSA di swere ka ditshepedišong goba diseva tša ka ntle ga Afrika Borwa le/goba ge motho yo a nago le datha a šomiša ditirelo le ditšweletšwa tša DBSA ge a etela dinaga tšeo di lego ka ntle ga lefelo le. Dinaga tše di ka no se be le melao ya tšhireletšo ya datha yeo e swanago le ya Afrika Borwa. Le ge go le bjalo, re tla netefatša gore mang le mang yo re fetišetšago tshedimošo ya gago go yena, o dumela go swara tshedimošo ya gago ka maemo a go swana a tšhireletšo bjalo ka ge eka re šomana le yona.

e) Tlhaloso ya Kakaretšo ya Tšhireletšo ya Tshedimošo Magato ao a swanetšego go phethagatšwa ke mokgatlo wo o nago le maikarabelo go netefatša sephiri, seriti le go hwetšagala ga tshedimošo

DBSA e ikgafile go phethagatša ditšhireletšo tša tšhireletšo ya datha tše di etilego pele. DBSA e na le dihlopha tše di kgethegilego tša tšhireletšo tšeo di dulago di sekaseka le go kaonafatša magato a DBSA a go šireletša tshedimošo ya motho ya motho wa data go tšwa go phihlelelo ye e sa dumelelwago, tahlegelo ya kotsi, go utollwa goba tshenyo. Ge e le gore DBSA e na le konteraka le mokgatlo wo mongwe wa go fa DBSA ditirelo goba tirelo legatong la DBSA go šoma tshedimošo ya motho yo a nago le datha, DBSA e tla netefatša gore ba na le magato a maleba a tšhireletšo gomme e šoma fela tshedimošo ka tsela yeo DBSA e ba dumeletšego go dira ka yona. Mekgatlo ye e ka se be le tokelo ya go šomiša tshedimošo ya botho ya bao ba amegago bakeng sa merero ya bona. Ge go nyakega, dihlopha tša tšhireletšo tša DBSA di tla di hlahloba go kgonthiša gore di fihlelela dinyakwa tša tšhireletšo tšeo DBSA e di beilego. Kgokagano ka inthanete (go swana le di-imeile) ga se tša šireletšega ntle le ge di šitišitšwe. Kgokagano ya motho yo a nago le datha e ka feta dinageng tše mmalwa pele e tlišwa ka ge ye e le tlhago ya inthanete yeo e lego ka ntle ga taolo ya DBSA.

DBSA e phethagaditše magato a a latelago a tšhireletšo ya datha:

- melawana, ditshepedišo, le maemo a tšhireletšo ya tshedimošo ye e hlalošitšwego le ye e ngwadilwego;
- MaLekgotla a mollo ao a lego gona go laola sephethephethe seo se tsenago le seo se tšwago;
- dibekapo tša datha tša ka mehla go šireletša kgahlanong le tahlegelo ya datha;
- theknolotši le melawana ya thibelo ya tahlegelo ya datha;

- ditaolo tša phihlelelo tše di gapeleditšwego ka kelohloko go lekanyetša gore ke mang yo a ka fihlelelago datha ya sephiri e šitišitšwe go thibela Didirišwa le ditshepedišo;
- ya data e bohlokwa e ngwalollwa ka mokgwa wa khomphutha go thibela phihlelelo e sa dumelelwago;
- bokgoni bjo bo tiilego bja go hlokomela, go hlahloba dipuku tša ditšhelete, le go bega go utolla le go arabela ditiragalo tša tšhireletšo;
- tšhomišo ya ditharollo tša go lwantšha twatši le tša go lwantšha malware go thibela ditlhaselo tše kotsi;
- dikelo tša nako le nako (go hlaselega gabonolo, teko ya go tsenelela, inthanete bj.bj.) .
- ditšhireletšo tša mmele bakeng sa go šireletša “mefapahlogo ya dibenyabenyane” tša mmele;
- VPN go bopa kgokagano ye e bolokegilego, ye e šitišitšwego magareng ga badiriši ba kgole le netweke ya DBSA; le
- lenaneo la temošo ya tšhireletšo go netefatša gore bašomi ba DBSA ba dula ba phafogile ebile ba tsebišwa ka ga dikotsi tša tšhireletšo le mekgwa ye mekaone.

13. DITHARALLO TŠEO DI LEGO GONA GO TJEENG GOBA GOSE TJEENG MOGATO GA DBSA

- **Go ngongorega go Molaodi wa Tshedimošo goba mokgatlo ofe goba ofe wa taolo**
Ngongorego e ka tsenywa go IR ka go tlatša Foromo ya PAIA ya 5 (<https://infoeregulator.org.za/paia-form-5/>). Ngongorego e swanetše go tlatšwa ka go ngwala gomme e romelwe go PAIAComplaints@informationregulator.org.za
- **Go batamela Kgorotsheko yeo e nago le matla a taolo bakeng sa kimollo ya maleba**
Mokgopedi ofe goba ofe yo a sa kgotsofalago ka sephetho sefe goba sefe mabapi le kgopelo ya phihlelelo ya selotwa sa DBSA a ka batamela kgorotsheko ya Godimo goba kgorotsheko ye nngwe ya maemo a go swana go nyaka kimollo.

14. MELATO LE DIKOTLO

Molaodi wa tshedimošo yo ka boomo goba ka mokgwa wa go se šetše kudu a lefišago tefo ye nngwe ntle le tefo yeo e beilwego go ya ka Melawana, o na le molato wa go kgopiša gomme ge a bonwa molato o na le maikarabelo a faene goba go golegwa lebaka leo le sa fetego mengwaga ye mebedi.

15. GO HWETŠAGALA GA PUKUTLHAHLO

- PukuTlhahlo ye e hwetšagala ka maleme a mararo a semmušo a a latelago:
 - Seisimane
 - sezulu
 - Sepedi
- Seswantsho sa PukuTlhahlo ye e hwetšagala gape ka tsela ye e latelago –
 - mo wepsaeteng ya DBSA, www.dbsa.org
 - ka kantorongkgolo ya DBSA, bakeng sa tlhahlobo ya setšhaba ka dinako tše di tlwaelegilego tša kgwebo
 - go motho ofe goba ofe ge a kgopelwa le ka tefo ya tefo ye e beilwego ye e kwagalago
 - go Molaodi wa Tshedimošo ge a kgopelwa
- Tefo ya seswantsho sa PukuTlhahlo, bjalo ka ge e hlalošitšwe go Mamatletšo ya B ya Melawana, e tla lefelwa go seswantsho se senngwe le se senngwe ya bogolo bja A4 yeo e dirilwego.

16. POELETŠO YA PUKUTLHAHLO

DBSA e tlare, ge go nyakega, mpshafatša le go phatlalatša PukuTlhahlo ye ngwaga le ngwaga.